

VINCAS GEIGA
(1883-?)

Pulkininkas, pirmasis artilerijos pulko vadas, gimnastikos mokytojas.

Gimė 1883 m. rugpjūčio 27 d. Skrebotišchio k. (Pasvalio raj.). Tėvai buvo pasiturintys ūkininkai, sugebėjo net šešis vaikus išleisti į mokslus. Viena jų - Marija Geigaitė-Putramentienė-Giedraitienė 1915 m. spalio 1d. tapo pirmosios lietuviškos gimnazijos pirmąja direktore.

Tėvams persikėlus į Vaivadus prie Panevėžio, Vincas mokėsi Panevėžio realinėje mokykloje. Nebaigęs jos, rengdamasis karininko profesijai, išvyko į Peterburgą ir mokslą tęsė Kadetų mokykloje. Gavęs brandos atestatą, įstojo į Peterburgo Vladimiro karo mokyklą. Ją baigęs tapo artilerijos karininku. Tarnavo įvairiuose carinės armijos daliniuose. Dalyvavo I-ajame pasauliniame kare.

Atkūrus nepriklausomą Lietuvą, 1918-aisiais grįžo į Lietuvą. Sesers Marijos, Panevėžio gimnazijos direktorės pakviestas, kurį laiką buvo gimnazijos gimnastikos mokytoju. 1919 m. savanoriu įstojo į besikuriančią Lietuvos kariuomenę. Apie tai jis rašė: "1919 m. sausio 7 d. rytą atvykau Panevėžio gimnazijon pamokoms (buvau gimnastikos mokytoju) ir pro langą pamačiau bolševikų būrį, einantį į kalėjimą (Tą dieną bolševikai užėmė Panevėžį, V.B.). Supratau, kad man Panevėžyje nėra ką daugiau veikti. Tuoju nuėjau pas gimnazijos direktorių J.Balčikonį, kuris su manim visiškai sutiko. Atsisveikinau su direktorium ir gimnazija. Grįžus man namo, pas mane užėjo keletas mokinių paklausti, ką aš manau toliau daryti." Nutarė, kad reikia trauktis iš Panevėžio ir prisijungti prie Kėdainiuose formuojamų savanorių dalinių. Kitą dieną V.Geiga su būreliu gimnazistų išvyko į Kėdainius. Gimnazistai liko Panevėžio apsaugos batalione, o V.Geiga, karininkui J. Variakojui patarus, nuskubėjo į Kauną, kur buvo reikalingi patyrę karininkai.

Kuriantis Lietuvos kariuomenei, buvo formuojami įvairios paskirties daliniai. 1919 m. sausio 6 d. pradėta kurti pirmoji artilerijos baterija, kurioje pradžioje tebuvo tik dvi iš vokiečių nupirktos patrankos. Sausio 24 d. tos kuklios pirmosios baterijos vadu ir buvo paskirtas pulkininkas Vincas Geiga. Netrukus, įsigijus dar 4 patrankas, kovo mėn. artileristai buvo pasiųsti į Kėdainius atskiro Panevėžio bataliono pastiprinimui. 1919 m. kovo 28 d. apie 15 val. prie Milašiūnų kaimo, netoli Ukmergės, į Deltuvoje įsitvirtinusių bolševikus buvo iššautas pirmas Nepriklausomos Lietuvos kariuomenės artilerijos šūvis. Sviedinys pataikė į Deltuvos kleboniją, kur buvo įsikūręs bolševikų štabas. Deja, pirmasis sviedinys nesprogo, nors bolševikų tarpe sukėlė nemažą sumaištį. (Vėliau šis sviedinys buvo surastas ir kaip vertingas artilerijos ekspona-

tas buvo perduotas Karo muziejui).

Gegužės mėn. karininko Vinco Geigos vadovaujamas artilerijos dalinys atskiro Panevėžio bataliono sudėtyje dalyvavo mūšiuose vaduojant Panevėžį iš bolševikų. Vėliau V.Geigos vadovaujami artileristai įvairiose fronto vietose kovojo su bolševikais. Dalinys išaugo į I-ąją artilerijos pulką, kuris, pasibaigus nepriklausomybės kovoms, 1923-1926 m. buvo dislokuotas Panevėžyje. Tuo metu pulkui vadovavo pulkininkas Vincas Geiga.

1926 m. išėjęs į atsargą gyveno tėvų ūkyje Vaivaduose, netoli Panevėžio. Mirė pasibaigus II-ajam pasauliniam karui.